Anul XVII No. 357. — Vineri 31 Decembrie 1899

5 Bani foaia în România — 10 Bani în străinătate

ABONAMENTE
România | Străinătate
Lei 5.— Trei luni 10 Lei
» 9.50 Șase luni 20 »
» 19.50 Un an 40 »
Abonații primesc gratis „Universul Literar" colorat.

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA

ANUNCIURI
Pag. II și III:
Linia corp 7 Bani 30
Pag. IV: » 15
Inserții și Reclame:
1 Neu linia

REDACȚIA, Strada Brezoianu No. 11, București.
Telefon No. 79.
Adresa telegrafică: Universul—București.

Abonamentele și Anunțurile se primesc la:
ADMINISTRAȚIA: Str. Brezoianu 11, București

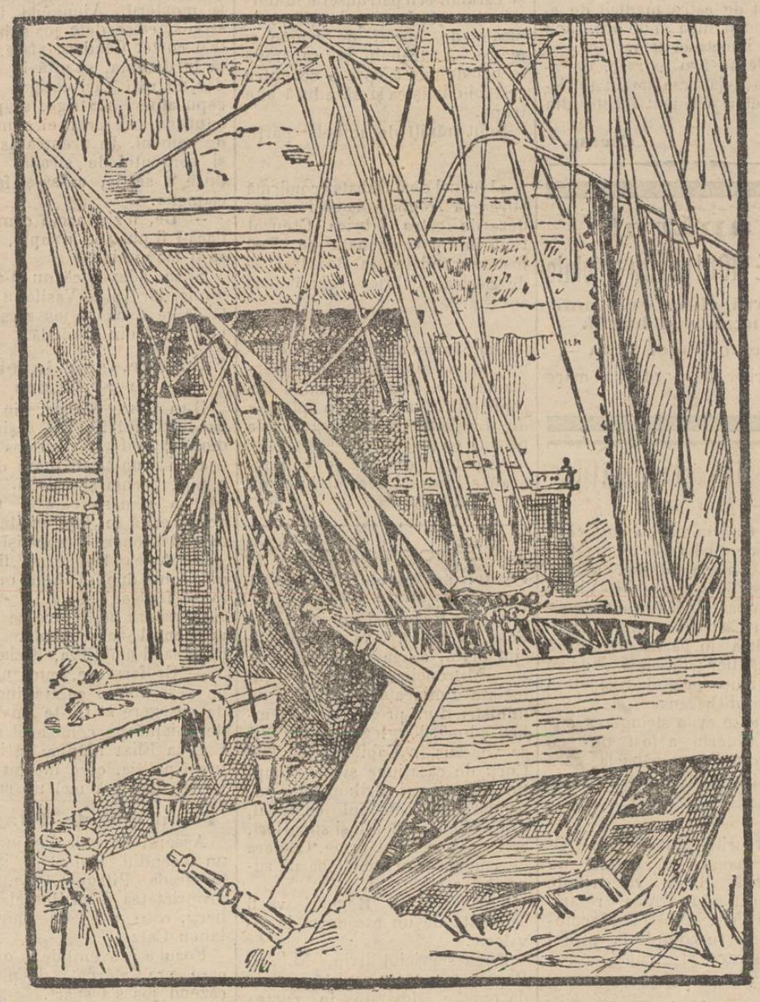

Teribila catastrofă din strada Brezoianu.— (Vezi explicația)

„UNIVERSUL" de ieri s'a tipărit în 97.480 exemplare.

Calendar pe anul 1899

Ortodox

Joui, 30 Decembre.— Muc. Anisia și Zotic.

Catolic

Joui, 11 Ianuarie.— Higin.

Soarele răsare 7.37; apune 4.39

București, 30 Decembrie.

Un proiect bun

Printre proiectele mai mărunte depuse pe biurourile Corpurilor legiuitoare, și carî vor trece de sigur în actuala sesiune, este unul care merită a fi în deosebi semnalat și lăudat, — este proiectul de a se înființa o casă de economii, credit și ajutor pentru ofițerî.

S'au mai făcut încercări în acest sens, dar, după cum se constată în expunerea de motive a noului proiect, nicî casele de economii și de credit înființate pe la regimente, nicî cea centrală din București, pentru toată armata, n'au dat rezultatele dorite, căcî n'au putut face față la timp nevoilor vădite ale ofițerilor, prin lipsa de mijloace bănești suficiente. Pe de altă parte, ele erau constituite pe base carî împiedicau recunoașterea ca persoană morală și juridică, prin care fapt nu prezintau nicî garanția nicî trăinicia necesară unei ast-fel de instituțiuni.

Prin noul proiect se creiază de-a dreptul ca persoană morală și juridică noua casă, căreia i se dă și administrarea fondului destinat prin legea soldelor pentru procurarea de cal ofițerilor.

Noua casă este constituită așa că orî ce ofițer în activitate sau pensionar poate deveni membru al ei, depunênd 2 la sută din solda sa budgetară sau din pensia sa neto. Angajamentul ofițerului durează pe tot timpul aflărei sale în activitate, iar al pensionarului nu poate fi contractat pentru o perioadă mai mică de 5 anî. Depunerile acestea vor produce 3 la sută pe an; procentele se vor putea ridica la finele fie-căruî an, depunerile se restituesc la părăsirea serviciului activ, iar pensionarilor la expirarea termenului de angajament.

Casa va primi și depuneri timporale, nu mai micî de 100 leî odată și va plăti pentru ele până la 6 la sută pe an. Ea va mai fi alimentată din sumele alocate eventual ca subvenții, cum și ca fond asigurător pentru cal și harnașament, reținerile ofițerilor pentru cumpărare de caî, — din donațiunî, legate, produsul serbărilor, etc., ce s'ar putea face în folosul caseî.

Cu acest chip apoî, 1) casa va capitaliza și va face productive micile economiî ale ofițerilor; 2) ea va acorda ajutoare în cazurî forțuite: bolî grave, moarte, incendiu, inundație, pierdere de caî, echipament, bagaje, etc. și 3) va acorda membrilor eî avansurî pentru vădite necesități și cu o dobândă numaî de 6 la sută pe an.

Din aceste liniamente se poate vedea de cât folos va fi pentru ofițerî creiarea acesteî case bine asigurată și suficient alimentată spre a'și împlini scopul.

Un corolar va mai trebui să aibă această lege: interzicerea absolută pentru orî-care ofițer de a mai recurge la cămătarî de tot soiul, sub orî-ce pretext. Când ofițerul, pentru orî-ce necesități avuabile--și altele nu e admisibil să aibă un ofițer,—va avea unde să se adreseze, nimic nu va mai putea scuza recursul luî la împrumuturî jefuitoare sau compromițătoare. Cazurile, ce e drept, sunt destul de rare, și acum, cu înființarea noueî case însă ele vor trebui să dispară cu totul și pentru totd'a-una.

Aceasta în ce privește împrumuturile la cazurî de nevoie, de necesitate a uneî sume mai mariî. In ce privește ajutoarele în cazurî de nenorocirî, noua casă va fi o adevărată bine-cuvîntare.

Din ITALIA

(*Coresp. part. a «Universului»*)

Roma, 26 Decembrie.

Situația politică

La ordinea zileî aci e demisia generaluluî Mirri, ministrul de războiu, și luarea interimatuluî aceluî departament de către generalul Pelloux, prim-ministru în cabinetul actual.

Demisia aceasta a surprins pe toată lumea, căcî puținî aû fost miniștri carî aû luat puterea în mijlocul unor simpatiî așa de marî și puținî aû venit la cârmă cu titluri și servicii comparabile cu acelea ale generaluluî Mirri.

Făcênd parte din «Legiunea celor o mie», după ce luă parte la splendorile eroiceî epopeî Garibaldiene, el a reușit să treacă prin toate gradele ierarhieî militare, prin valoarea, patriotismul și loialitatea sa.

Acum câte-va lunî, când s'a serbat aniversarea victoriilor italiene la Volturno, pe acele câmpiî de luptă pe carî el se distinsese prin memorabila luî vitejie, mulțimea l'a primit cu ovațiunî entuziaste.

Se zice că generalul Baldissera va fi numit în curînd ministru de războiu și ast-fel va înceta interimatul generaluluî Pelloux.

In onoarea prințuluî Amedeŭ

In una din ultimele sale ședințe, consiliul comunal din Cesena a aprobat în unanimitate propunerea de a se da numele de «Principe Amedeo di Savoia» cazarmeî San Rocco, din fața monumentuluî ce se va ridica prințuluî Amedeŭ de către comitetul ales în localitate pentru acest scop.

Acest monument se lucrează acum aci, la Roma, de către sculptorul Vito Pardo, sub supraveghierea senatoruluî Giulio Monteverde.

Un prinț în închisoare

Prințul de Carovigno a părăsit ierî Florența.

El s'a dus la Camaiore spre a se preda autorităților, ca să 'și facă, în închisoarea din acel oraș, pedeapsa de 20 zile de reclusiune la care a fost condamnat pentru corupțiune electorală.

Prințul de Carovigno e omonimul numituluî Antonio Ventura, care a fost ales de atâtea orî deputat la Pietrasanta și a căruî alegere a fost tot-d'auna invalidată de Camerâ.

Incendiul din Neapole

Alaltă-ierî, la orele 8 dimineața, a izbucnit un incendiŭ într'o camerâ a etajuluî al 5-lea, de la hotel Continental, la Chiatamone, Neapole.

Locotenenții Lodi și Gamba, din regimentul 8 de bersalierî, precum și soldatul Mugiani, din compania I-a, carî treceaŭ tocmaî atunci pe stradă, se urcară în odaie și se repeziră cu bărbăție în flacărî spre a stinge incendiul, care se și întinsese la alte cinci camere.

Intr'acestea, pompierii veniră în grabă cu patru pompe și începură stingerea foculuî.

Se crede că incendiul provine de la caloriferul săleî de băi, care se aprinsese.

Pagubele se urcă la vr'o 40 miî de lire.

Antigon.

Nebunia și otrăvirile sîngeluî

Am arătat în alt articol legătura ce se află între otrăvirile produse de intestinele subțirî și durerile de cap. Dar teoria toxinelor, adică a otrăvurilor produse de organism, e mult mai largă; și-î menită a aduce științei, și deci omenireî, serviciî imense. Un fapt nediscutabil, pe care se bazează această teorie, e că organismul animal e un fabricător de otrăvurî, saŭ cum zice Bouchardot în Patologia sa: «Viața e o putrezire», căcî, în adevăr, și'n una și'n alta se formează otrăvurî saŭ toxine! Cum că animalele produc, chiar în stare normală, în organism, otrăvurî, e dovadă veninul șerpilor și al unor insecte, ba chiar omul are în salivă otrăvurî; mai toate glandele sunt producătoare de otrăvurî. Pricina că numitele toxine nu sunt dăunătoare, e că în organism pe lângă acestea sunt așa numitele antitoxine, carî țin echilibrul celor dintâiŭ. Dar în stările anormale, când echilibrul dintre producția toxinelor și a antitoxinelor e stricat din vre-o cauză oare-care, atunci o zecime de miligram dintr'o substanță otrăvitoare fabricată mai mult, orî din substanța antitoxineî fabricată mai puțin, și echilibrul sănătățeî noastre e pierdut.

De asemenea e dovedit că oboseala și nesomnul sunt pricina uneî marî producerî de toxine în sânge; dese-orî o oboseală mare prezintă toate simptomele uneî otrăvirî: dureri de cap, amețelî, vărsăturî etc. Iar prin repaus și somn organismul e adus în stare normală; sigur că în acest timp producerea toxinelor se împuținează, anti-toxinele pot neutraliza pe cele formate și prin diferite căî, sunt eliminate din organism.

Vorba populară: a otrăvi viața cuî-va prin supărărî și necazurî, e foarte adevărată. S'a observat că 'n cazurî de furie, supărărî, orî spaimă, se fac în sânge otrăvî, pricinuind nebunie, epilepsie, orî chiar moarte. Aceste și multe alte observații aû împins pe unii învețați să conchidă că multe cazurî de nebunie sunt datorite unor otrăvurî orî toxine fabricate de organism și neneutralizate de anti-toxine. Incă un fapt care contribue la formarea acesteî teoriî e acțiunea unor substanțe toxice străine cum e opiul, morfina, alcoolul, carî produc adese-orî adevărate atacurî de nebunie.

S'a observat că multe cazurî de nebunie încep întâiŭ cu tristețe, jale, teamă fără cauză, etc. Mulți doctorî sunt de părere că stările acestea sufletești sunt din pricina formăreî de prea multe otrăvurî, fie în tubul digestiv fie în aparatul urinar, saŭ prin o micșorare a produselor antitoxice, care revine la același lucru.

Ca dovadă sunt următoarele fapte: Bolnaviî de melancolie, ipohondrie, pesimism, etc., aŭ aceste stărî nervoase din pricină că stomacul produce prea mult acid clorhidric.

Dovadă? Eî se tămăduesc prin spălăturî stomacale. De asemenea se observă că la diabetici, când nu se elimineză prin urină substanța toxică, aŭ adevărate atacurî de nebunie.

Ast-fel, din cele spuse, pare că studiul nebunieî începe a se îndruma pe o nouă cale. Căcî îndată ce va fi deplin stabilit că multe cazurî de nebunie sunt datorite uneî otrăvirî a creeruluî, iar că otrăvitorul e propriul nostru organism, se vor găsi și mijloace de a combate această auto-intoxicație.

Cum că din această otrăvire se resimte creerul mai întâiŭ, nu-î nicî o minune dovadă că tot astfel se petrece cu alte otrăvi străine ca opiul, alcoolul, etc. Lucrul se explică lesne, de oare-ce creerul e partea conștientă a organismuluî și are rolul de-a da alarma îndată ce ființa noastră e în primejdie.

E drept că s'a făcut puțin pentru boalele minței, dar e mult când ne gândim la vremile în carî nebuniî eraŭ socotiți nu ca bolnavî, dar ca stăpâniți de diavolul, iar tratamentul era bătaia și lanțurile spre a scoate din eî pe necuratul. Cu încetul s'a ajuns la un tratament mai blând: camașa de forță, dușul și bromura, dar vaî! în multe locurî încă biciul gardianuluî și pumniî, în loc de tratament.

Cu teoria toxinelor se deschide medicineî un frumos câmp de experiențe și poate reușite strălucite. Atâția nenorociți îngropați de viî prin azilurî, mulți din eî, fruntași aî inteligenței și talentuluî, vor fi dați familieî și societățeî.

Sofia Nădejde.

CODUL CIVIL POPULAR

III

Naturalizarea

Iată dispozițiile articolelor 7--9 din Constituție, așa cum s'aŭ modificat la 1879:

«Astă-zî diferența de credințe religioase și confesiunî nu constitue în România o pedică spre a dobândi drepturile civile și politice și a le exercita.

«§ 1. Străinul, fără deosebire de religiune, supus saŭ nesupus uneî protecțiunî străine, poate dobândi împământenirea cu condițiile următoare:

«*a)* Va adresa guvernuluî cererea de naturalizare, în care va arăta capitalul ce posedă, profesiunea saŭ meseria ce exercită și voința de a'și stabili domiciliul în România.

«*b)* Va locui în urma acesteî cereri 10 anî în țară și va dovedi prin faptele sale că este folositor eî.

«§ 2. Pot fi scutiți de stagiŭ:

«*a)* Aceî carî vor fi adus în țară industriî, invențiunî utile saŭ talente distinse; saŭ carî vor fi fundat aci stabilimente marî de comerț saŭ de industrie;

«*b)* Aceî carî aŭ servit sub drapel în timpul războiuluî pentru independența și carî vor putea fi naturalizați în mod colectiv, după propunerea guvernuluî, prin o singură lege și fără alte formalități.

«§ 3. Naturalizarea nu se poate acorda de cât prin lege și în mod individual.

«§ 4. O lege specială va determina modul, prin care străiniî își vor putea stabili domiciliul lor în țară.

«§ 5. Numaî românii și ceî naturalisați români pot dobândi imobile rurale în România.

«Drepturile până acum câștigate sunt respectate.

«Convențiunile internaționale azî existente, rămân în vigoare, cu toate clauzele și termenele coprinse într'ênsele.

«Art. 8. — Impământenirea se dă de puterea legislativă.

«Numaî împământenirea aseamănă pe străin cu românul, pentru exercitarea drepturilor politice.

«Art. 9.—Românul din orî-ce Stat, fără privire către locul naștereî sale dovedind lepădarea sa de protecțiunea străină, poate dobândi de îndată exercitarea drepturilor politice, prin un vot al Corpurilor legiuitoare».

Chestiunea acum e a se ști dacă aceste articole din Constituție aŭ suprimat regulile coduluî civil saŭ le lasă să subsiste?

Sunt mai multe părerî în această privință.

După unii trebue să nu se mai țină de loc seamă de dispozițiile coduluî civil și eî invoacă în sprijinul părereî lor că în vechiul articol 7 din constituție se spunea că: *însușirea de român se dobândește și se perde potrivit dispozițiilor coduluî civil*, și cum această dispoziție s'a șters din noul articol, deci s'aŭ șters cu totul dispozițiile coduluî civil.

Alții mulți cred, și socotesc cu prea multă dreptate, că Constituția n'a vroit aceasta.

Iată de ce:

O dispoziție din lege dispare saŭ prin o *lege expresă* saŭ în *mod tacit*. Aci nu avem abrogare expresă, căcî în nouile articole ale Constituției nu se află nicî o dispoziție care să abroge legea veche.

Să fie oare o abrogare tacită? Nu, și aceasta pentru-că nouile dispoziții pot merge în armonie cu dispozițiile coduluî civil. Deci va fi abrogare tacită numaî pentru acele dispoziții carî nu se pot concilia cu dispozițiile nouî.

Apoî articolul 7 din Constituție nu a avut în vedere a schimba modurile de naturalizare, ci a vrut numaî să le înscrie în Constituție.

Prin urmare, repet încă odată, articolul 7 trebue concilhat cu codul civil în acele puncte unde se conciliază unul cu altul.

Naturalizarea n're efect de cât asupra persoaneî, care a dobândit-o. Nicî femeea, nicî copiiî deja născuți aî celuî naturalizat nu vor fi considerați ca români. Insă copiiî născuți în urma împământenireî sunt și eî de naționalitatea dobândită de tatăl lor.

Tomir.

UN SFAT PE ZI

In contra degerăturei.— E de ajuns să'ți freci mâinele în fie-care seară cu zeamă de lămâie,—și picioarele copiilor carî sunt expuși la degerături de asemenea,—pentru ca să fiî sigur că nicî mâinele tale, nicî picioarele lor, nu vor degera de loc.

CARNETUL MEŬ

Sfîrșit de an

De când sunt pe lumea asta,
N'am vĕzut ca ĕsta an,
Ca să fie tuturora
De-o potrivă bun... *dușman...*

Ne-a dat secetă cumplită
Cât ținu de vară el,
Și ne-aduse cu grămada
Epidemii fel-de-fel...

Ne aduse criză 'n piață
Și scumpete pentru trai,
Sărăcie peste țară,
De la câmp și pân'la plaĭ...

Ne aduse dărî grămadă,
Cincî la sută pe salar,
Care vîră miî de oameni
In obidă și amar...

Ne răpi tot unul, unul, —
Ca an rĕŭ și pătimaș, —
Oameni marî d'aĭ țăreî noastre,
Pe alese, tot fruntaș...

Dar mai are — o zi și dînsul,
Ș'o să'i dăm și noî de hac,
Că se duce 'n veșnicie
Și cu el și acest veac...

Vineri noaptea se va face
Ingroparea dumnealuĭ,
Și d'aceia eŭ acilea
Țiŭ o vorbă să vĕ spuĭ...

La a luĭ înmormîntare
Să nu ziceți cu amar!
«— *Veșnica luĭ pomenire* !...»
Ci: «— *Te du la Han Tătar* !..»

Marion.

CRONICI FEMENINE

Femeia și sănătatea în familie

III

Ceea ce se păcătuește față de copiiî micî, se păcătuește mai departe față de adulți, și cu deosebire față de fetele adulte. Consecințele se arată mai curênd saŭ mai târziŭ și sunt fatale.

Sensibilitatea primeî copilăriî este, ce e drept, înlăturată, dar creșterea cere mult de la constituție. Iarăși nu se observă descreșterea puterilor și iarăși vine ziua deșteptăriî și a răsplateî. In cazul cel mai bun este gălbenarea și anemia, ba adesea orî chiar baza ftisicî, isterieî saŭ a altor boale grave.

După cum e în tinerețe, așa va fi și în viața de mai târziŭ. Peste tot e neglijarea hraneî, a cultivăriî musculaturеî, lipsa de liniște și pe urmă pedeapsa ca consecință a desconsiderăreî legilor naturеî.

Causa tuturor acestor rele este în cele mai multe cazurî neștiința, și câte odată și superstiția. Noî învățăm pe copiiî noștri încă aceea ce se învață acum câte-vasute de anî și nu ne sinchisim de loc despre știința aspra omuluî și a naturеî, carî s'a desvoltat de atunci atât de considerabil.

In clasele superioare limbele vechî, în cele inferioare, aproape strictul necesar, pe care ni-l cere viața. Intre aceste nu se află de loc cunoștința propriuluî nostru corp și a legilor, care îl guvernează.

Ar fi de dorit ca să se introducă în toate școlile un studiu sistematic și amănunțit asupra corpuluî omenesc și asupra îngrijireî sănătățiî. Acest studiŭ să fie predat numaî de medicî.

Un lucru este sigur. Cunoștințele aceste sunt necesare pentru a duce o viață rațională și cine persistă în neștiință, va fi pedepsit în mod simțitor mai curênd saŭ mai târziŭ.

Aceasta se referă mai mult la femeî și adecă nu numaî din causa posițiunî eî în familie și a influenței eî asupra moduluî de viață al membrilor familiarî, ci fiind-că tocmaî ea are cel mai greŭ punct de gravitate pentru îngrijirea proprieî eî sănătăți.

Din leagăn încă se păcătuește contra sănătățiî femeeî, de la primul pas merge ea legată de firul prejudițiilor și al împrejurărilor, carî în toate lucrurile o reduc la o ființă de rangul al douilea. Cu mult mai mult de cât băiatul este ea abreviată în hrană, mișcare și liniște.

Prima crimă este îmbrăcămintea; deja mica copilă nu se poate mișca ca fratele eî. Aceasta nu o permite îmbrăcămintea. Pe când băiatul aleargă încoace și încolo, se luptă cu camarazii sĕî, fetițele trebue să se poarte cuviincios.

Ast-fel se obicinuește ea să stea acasă ca să se ocupe cu lucrările casnice, ca cusutul, brodatul etc., apoi cu musica, în cele mai multe cazurî fără pricepere și talent, și are marea desperare a vecinilor; cu cetirea romanelor, care-î răpește orî-ce aplecare spre o lectură solidă; mai mult însă cu propria eî toaletă și cu sute de nimicuriî, carî umplu capul bieteî ființe, în locul ideilor sănătoase, naturale și puternice.

In familiile simple ea este întrebuințată la lucrărî mai folositoare, ea curăță și drege hainele, dar resultatul este acelaș; ea rămâne în casă și muștruluî eî se prăpădesc în neactivitate.

Olimpia.

O CUGETARE PE ZI

O împăcare proastă prețuește mai mult de cât cel mai bun proces.

Orașul cel mai murdar din lume

Cam la 700 chilometri la vest de New-York, la granița occidentală a Statuluî Pensilvania, pe malurile riuluî Ohio și în mijlocul unuî amfiteatru de coline pietroase, zace Pittsburg, orașul minelor prin excelență, orașul feruluî, al fumuluî, al gazuluî și al altor lucruri, denumirî carî i-aŭ fost date toate de către locuitorii sĕî.

Pittsburg e un oraș într'adevĕr unic în felul sĕŭ, unde fumurile de pe la fabricî produc în aer dense coloane de fum negru, care se urcă d'asupra caselor și împedică trecerea prin ele a razelor solare, pentru ca apoî să se lase încet — încet asupra caselor, stradelor, persoanelor, îmbrăcându-le într'un giulgiu de culoare negricioasă, funebră.

Orașul Pittsburg e constrnit d'asupra celuî mai bogat strat de cărbunî din lume; din cărbunî derivă prodigios de bogata sa industrie și din cărbunî locuitoriî și-aŭ făcut un fel de deviză individuală.

Nefiind mulțumiți că stau pe cărbunî, din cărbunî fabricî artificial cerul, un cer opac, întunecos, pe care nicî repaosul dumenical de 36 de ore nu-l poate destința.

Din cărbunî se construesc case și din cărbunî se fac stradele; ca cărbunii sunt hainele cetățenilor carî aŭ proscris din costumele lor orî-ce culoare deschisă, deprinși mereŭ cu murdăria, spre a plânge vecinic asupra unuî lucru pe care Pittsburg l'a perdut de mult: curățenia.

Fumul e condițiunea esențială de viață acolo; cât timp va fi fum la Pittsburg, va fi și friptură.

Când fumul va înceta, laboriosul oraș, pe care undele a treî rîurî colosale nu ajung să-l spele, va dispare și el.

La Pittsburg și-aŭ ales sediul cele mai marî turnătoriî de oțel și de fier din Statele-Unite; aci faimosul Carnegie,—Regele Feruluî,— își are fabricele sale colosale, și aci e sediul și inima marеluî *sindicat* al industrieî de fierărie.

In împrejurimile luî Pittsburg sunt cele mai vaste mine de cărbunî din câte sunt exploatate în întreaga Uniune americană și din cauza abundenței combustibiluluî s'a instalat în acest oraș industria feruluî.

Pittsburg mai e după aceea, cu marea desvoltare a producțiuneî feruluî și cărbuneluî, un centru de cale ferată de prima importanță; aci soseso și de aci

Succes

Puțină lume astăzî și-o fi mai aducênd aminte de o vestită foaie, care apărea odinioară în capitală, pe vremea rĕsboiuluî independenței; voiŭ să vorbesc de «Națiunea Română», pe care o dădeam la lumină Frédéric Damé și cu mine în tovărășie. Viața aceleî foî a fost pe atât de scurtă pe cât de glorioasă, așa că o pot povesti în puține cuvinte.

Armatele creștine trecuseră Dunărea.

Intr'o dimineață mĕ pomenesc cu un bilețel de la Damé, cam așa:

«Iubite amice,

«Treci îndată pe la mine. Este vorba de o afacere foarte importantă, care ne poate face norocul la amêndoî.»

Il cunoșteam pe Damé ca om deștept și întreprinzĕtor. Fără întârziere m'am dus să'l vĕz, torcênd pe drum fel-de-fel de frumoase închipuiri.

In câteva vorbe mi-a spus tot planul luî: o gazetă cum n'avusese țara până atunci; o gazetă fără coloare politică; o gazetă de informațiunî de pe câmpul rĕsboiuluî; o gazetă care să cultive entusiasmul popular pe chestiunea independenței.

Să'ți căutăm numele... Numele uneî gazete e greŭ de găsit; dar după câteva minute de gândire, Damé a fost norocos: «Națiunea Română».

Trăiască «Națiunea Română»!

Am lucrat o zi întreagă pe coale de tipar să'ți nemerim fisionomia... Pe seară ne-am învoit cu amicul nostru Cucu tipograful. Capul gazeteî s'a aranjat frumos și am și început să dăm materie.

A treia zi a apărut primul numĕr: jumĕtate cu articole de entusiasm și jumĕtate cu depeșî și corespondențe de pe teatrul rĕsboiuluî.

Ceea-ce era mai greŭ de făcut era jumĕtatea entusiastă: nicî declamațiile zadarnice nu sunt ușoare, mai cu seamă când n'aî o deosebită înzestrare pentru așa ceva.

Depeșile însă și corespondențele curgeaŭ ca din isvor, așa că încet-încet, afară de un primarticol declamator, gazeta nu mai conținea de cât știrî și iar știrî, carî de carî mai amĕnunțite și mai sensaționale.

De unde aveam atâtea?

Le traduceam din gazete străine și le localizam.

Luam dintr'o gazetă de la Viena o corespondență lungă de la rĕsboiŭ, în care se vorbea despre lucrurî petrecute la Poradin, la Rusciuc, la Varna, la Vidin, la Constantinopol, etc. Eî bine, din această corespondență făceam tot atâtea corespondențe câte lucrurî conținea ea, și le datam pe fie-care ca din localitatea unde s'ar fi petrecut lucrul.

Ast-fel, aveam corespondențe din Stambul, din Vidin, Varna, Rusciuc, Poradin, etc. și, ca să dăm o dimensiune convenabilă fie-căreî corespondențe, peste faptul de care era vorba, turnam multă zeamă de fantazie, s'apoî descrierea localității, notițe istorice și date statistice, mai toate luate dintr'un vechiŭ, dar excelent pe vremea luî, dicționar de conversație.

«Națiunea Română» mergea cum nu mai mersese până atunci gazetă în țară.

De unde până atunci gazetele politice nu se vindeaŭ cu numĕrul, ci se împărțeaŭ numaî la abonați, tipărindu-se în cel mult 1500 — 2000 exemplare, gazeta noastră, fără nicî un abonat, se trăgea de la 12 la 15 miî.

Eram firește foarte mulțumiți și noî și tipograful, care avea parte de tovărășie la câștig.

Tipografia Cucu era atunci în Lipscanî lângă hanul Șerbanvodă, exact pe locul unde este colțul grilajuluî Băncii Naționale cu strada Caragheorghevicî.

Ziua și noaptea trăgeaŭ mașinile numaî și numaî gazeta noastră, iar, în ulicioară, care era pe atunci o înfundătură, făceaŭ un sgomot teribil vînzătoriî țipând să li se dea foî: o activitate febrilă continuă. Biurou redacțieî îl aveam într'o prăvălioară din aceeași înfundătură față 'n față cu tipografia.

De acolo mânam oștirile, de acolo ordonam atacul redutelor, de acolo vedeam fierbênd gândurile Statelor-majoare și samovarele de la Poradin.

Damé era un om cu deosebite calități— foarte harnic, neobosit și înzestrat cu o fantasie rară. Aveam o hartă a peninsuleî balcanice și o sumă de steguleț de hârtie pe ace cu gămălie. In fiecare zi își așeza armatele și combina mișcările probabile; și ce e drept, în cele mai multe cazurî nemerea mai dinainte mișcările, ghicind gândurile conducătorilor rĕsboiuluî. Mi-aduc perfect aminte că a prevĕzut faimoasa diversiune a luî Mehemet-Ali pe Lom, îndată ce am primit gazetele din Viena cu descripția eî amĕnunțită.

Dar gazeta mergea, progresa necontenit din succes în succes: 18.000.

Armatele creștine împresuraseră acuma Plevna. Acolo trebuia să se termine la un fel resboiul; către acolo prin urmare steteaŭ ațintite cu încordare crescêndă toate privirile.

Intr'o zi, Damé îmî zice:

— Gazeta noastră a întrecut așteptările mele. Am avut o idee fericită. Sunt acuma aproape sigur că ne-am făcut o situație. «Națiunea română» are să fie o moșioară pentru noî...

— Să dea Dumnezeŭ! am rĕspuns eŭ fără mult avênt.

Nu știŭ de ce, dar aveam un fel de neîncredere în viitor. Pe de oparte consideram succesul spontaneŭ al gazeteî ca un foc de paie, care trebuia să se stingă cu atât mai curênd cu cât s'apropia mai iute. Pe de altă parte mĕ gândeam că resboiul o să mai dureze o lună două, cel mult treî, și că, ne mai avênd cu ce să hrănim curiositatea publiculuî, o să remânem și noî cu prea puțină hrană. Când n'o mai fi rĕsboiŭ, când s'or termina tratativele de pace—căcî nu prevedeam că fără de un congres european harta peninsuleî balcanice nu se putea modifica—ce noîmă va mai putea avea o gazetă care trăește exclusiv cu corespondențe și telegrame de pe teatrul rĕsboiuluî?

Așa mĕ gândeam eŭ; însă tovarĕșul meŭ, și mai optimist și mai prevĕzĕtor, socotea mai bine.

— Dacă rĕzboiul se termină, cum e lucru aproape sigur, în favoarea armatelor creștine, nu se poate închipui ce eră de mișcare publică se va deschide în România independentă, după două veacurî și mai bine de restriște. Mișcarea economică și politică va lua un avênt nepomenit, și «Națiunea Română» va fi primul jurnal european în țară.

— Să dea Dumnezeŭ! am repetat eŭ. Nu mi-ar părea rĕŭ deloc.

Pentru a întemeia însă cu desăvârșire succesul gazeteî noastre ne mai trebuia ceva.

In starea de încordare în care se aflaŭ spiritele așteptând resultatul împresurăriî Plevneî, nu mai eraŭ de ajuns corespondențele localizate după gazetele vieneze—veneaŭ prea târziŭ.

Ne-am gândit dar, fiind-că aveam acuma mijloace, să trimetem un corespondent special, întâiŭ la Turnu-Măgurele și apoî chiar la Plevna.

De colo până colo, am găsit unul—un om cu un nume bine cunoscut în societatea noastră, bine crescut, afabil și inteligent, dar boer scăpătat.

Am hotărît așa: corespondențe prin poștă să ne trimită în toate zilele, scriind în fie-care seară absolut tot ce ar fi putut afla peste zi; iar telegrame să ne trimită imediat ce ar afla ceva important, a cărui comunicare ar prezenta vreun caracter de urgență.

Pentru telegrame am aranjat un dicționar cu cheie.

1-am dat boeruluî bani de drum, de cheltuială și leafa pe o lună înainte, și l-am expediat la Turnu-Măgurele.

Acolo, om de lume, cunoscênd multe doamne de la Cruce-Roșie și pe ofițerii români, a intrat numaî decât în relațiunî și cu ceî mai de seamă ofițerî ruși. Și în adevĕr ne trimitea în fiecare zi corespondențe destul de interesante.

Intr'o zi, pe la începutul luî Noembre, merg foarte de dimineață la redacție, înaintea luî Damé, care de regulă venea totdauna înaintea mea.

N'apuc să'mî scot haina, și intră factorul de la telegraf.

Nu pot zice c'am presimțit ceva, dar mi-a trecut un fior prin tot corpul. Am iscălit tremurând țidula, iar depeșa am aruncat-o pe masă fără s'o deschid. Mi-am făcut o țigară, am fumat-o, și tocmaî apoî am luat încetinel depeșa și fără pripă nervoasă am deschis-o. Iată'l cuprinsul, pe care nu i l-aș putea uita vreodată:

«*Médoc fini. Votca, Țuica, dedans.*»

Citesc de zece orî, ținênd alături dicționarul cu chee:

Médoc — Plevna; *fini* — luată; *Votca* — Rușiî; *Țuica* — Românii; *dedans* — înăuntru.

Ce să fac? Să staŭ să fac un numĕr de gazetă și tocmaî seara să daŭ știrea? Peste putință! Vestea aceasta de bucurie o s'o aibă și alțiî; se rĕspêndește de dimineață'n oraș, iar noî venim cu ea după'nfierbințeală. O idee. Alerg în tipografie și strig: